Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres

Aan alle (decentrale) politieke partijen

DG Openbaar Bestuur & Democratische Rechtsstaat
DGOBDR-D&B-Inrichting
Openbaar Bestuur

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Datum
Betreft Informatie over werving- en selectieprocedure kandidaat-raadsleden

Geachte heer of mevrouw,

Gemeenteraadsverkiezingen 2026
Op woensdag 18 maart 2026 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dat betreft de kern van onze democratie omdat inwoners kunnen kiezen wie hen de aankomende jaren mag vertegenwoordigen in de gemeenteraad. Naast de vertegenwoordigende functie, stellen gekozen volksvertegenwoordigers het beleid van de gemeente vast en controleren zij het college van burgemeester en wethouders. Het zijn van volksvertegenwoordiger kan het nodige vragen, maar is bovenal een bijzonder ambt waar velen veel voldoening uithalen.

Integriteit en weerbaarheid kandidaat-raadsleden
Het wervings- en selectieproces voor de gemeenteraad is een belangrijk moment om aandacht te besteden aan de integriteit en weerbaarheid van kandidaat-raadsleden. Raadsleden staan dichtbij burgers en nemen besluiten over tal van zaken die inwoners direct raken. Vanwege die bijzondere positie, de lokale worteling en toegankelijke houding van veel raadsleden kunnen zij kwetsbaar zijn voor druk van buitenaf of voor partijen met verkeerde bedoelingen. Door in de wervings- en selectiefase hier als politieke partij aandacht aan te besteden helpt u potentiële kandidaat-raadsleden met het vergoten van hun bewustzijn en rol integer te vervullen.

Naast integriteit is het ook goed om oog te hebben voor de weerbaarheid van kandidaat-raadsleden. Na de kandidaatstelling kunnen er naast positieve ook negatieve reacties vanuit de samenleving komen, of zelfs agressie of intimidatie. Dit kan fysiek of via social media plaatsvinden. Bied de kandidaten daarom informatie over normstelling (wanneer gaan uitingen een grens over), waar ze een melding kunnen doen van agressie en intimidatie en waar er steun voor hen is. Als zij raadslid zijn, dan vervullen de griffier en de burgemeester hier een rol in.

Beschikbare instrumenten
Om u als politieke partij hierbij in de wervings- en selectiefase te ondersteunen heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties diverse instrumenten ontwikkeld die u kunt raadplegen via de website www.politiekeambtsdragers.nl/werving. Het gaat dan bijvoorbeeld om een zelfassessment integriteit voor kandidaat-volksvertegenwoordigers of om een leidraad om het selectiegesprek te voeren.

DG Openbaar Bestuur & Democratische Rechtsstaat
DGOBDR-D&B-Inrichting
Openbaar Bestuur

Datum

Onze referentie
2025-0000225046

Er zijn ook beschermende maatregelen die genomen kunnen worden op het gebied van weerbaarheid, zoals opletten wat er online te vinden is qua persoonlijke informatie van de kandidaat en afspraken te maken over bijvoorbeeld het wel of niet dragen van kleding met partijlogo in het OV, horeca of andere plaatsen voor of na het campagne voeren. Meer informatie hierover is te vinden op www.weerbaarbestuur.nl.

Verklaring omtrent het gedrag
Politieke partijen wordt geadviseerd om van kandidaat-raadsleden een Verklaring omtrent het gedrag (hierna: VOG) te vragen. Dit is niet verplicht, maar één van de manieren om aandacht te besteden aan de integriteit van kandidaat-raadsleden. De VOG is een verklaring waaruit blijkt dat het strafrechtelijke gedrag van een kandidaat in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van de functie als raadslid. Justis, de Screeningsautoriteit van het ministerie van Justitie en Veiligheid, is verantwoordelijk voor het verstrekken van de VOG. U kunt als politieke partij de aanvraag voor kandidaat-raadsleden in gang zetten via www.justis.nl/producten/verklaring-omtrent-het-gedrag/vog-voor-werkgevers-en-organisaties.

Een goed moment om een kandidaat-volksvertegenwoordiger – of kandidaat-bestuurder – een VOG aan te laten vragen is wanneer de selectiecommissie of de partij voornemens is deze kandidaat op de kieslijst te plaatsen. Als u overgaat tot het aanvragen tot een VOG voor uw kandidaten, dient dit afgerond te zijn vóór de dag van kandidaatstelling. Deze vindt plaats zes weken voor de dag van de gemeenteraadsverkiezingen. Aanvragen die daarna binnenkomen worden door Justis niet in behandeling genomen. Wellicht ten overvloede, maar gemeenten mogen van aanstaande – of gekozen – raadsleden geen VOG vragen.

Breed werven en selecteren
Tot slot noem ik op deze plek het belang om in te zetten op het breed werven en selecteren van kandidaten. De democratie heeft baat bij het betrekken van zoveel mogelijk stemmen uit alle lagen en groepen van de samenleving. De politiek is er immers voor én van iedereen. Toch worden nog niet altijd alle stemmen afdoende gehoord of vertegenwoordigd. Ik roep u dan ook op om breed te werven en objectieve selectieprocedures te gebruiken.

Bij vragen kunt u terecht bij uw eigen griffier of burgemeester. Ik wens u veel succes toe de komende tijd bij de werving en selectie van integere, weerbare en enthousiaste kandidaten voor onze gemeenteraden.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties,
Namens deze,

Arne van Hout
Directeur-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat